

De reis om de wereld in 80 dagen

Lees ook van Jules Verne:

20.000 mijlen onder zee – oostelijk halfrond
20.000 mijlen onder zee – westelijk halfrond
De muiterij op de Bounty
De 500 miljoen van de Begum
De drijvende stad
De geheimzinnige straal
De gevaarlijke uitvinding
De ijssfinx
De jacht op de meteor
De reis om de maan
De schipbreuk van de Chancellor
De schrik van de Donau
De verschrikkelijke reis
Een archipel in brand
Een Chinees drama
Het eenzame eiland
Het loterijbriefje
Het spookkasteel
Het verlaten land
Michael Strogoff, de koerier van de tsaar – van Moskou naar Kolyvan
Michael Strogoff, de koerier van de tsaar – van Kolyvan naar Irkoetsk
Op bezoek in de toekomst
Robur de veroveraar
Van de aarde naar de maan
Vijf weken in een luchtballon

Jules Verne

De reis om de wereld
in 80 dagen

PANTHEON

© 1872 Jules Verne
© 2015 Pantheon, Amsterdam
Omslagontwerp Gazz Gazz
Typografie 358atwork

ISBN 978 90 488 2933 0
ISBN 978 90 499 0184 4 (e-book)
NUR 302

OVERAMSTEL

uitgevers

Pantheon is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

I	Waarin Phileas Fogg en Passepartout elkaar aannemende een als meester, de ander als knecht	9
II	Waarin Passepartout er zeker van is dat hij zijn ideale betrekking gevonden heeft	17
III	Waarin zich een gesprek ontwikkelt dat Phileas Fogg veel kan kosten	22
IV	Waarin Phileas Fogg zijn knecht Passepartout heel erg verbaast	31
V	Waarin een nieuw effect aan de Londense beurs verschijnt	35
VI	Waarin agent Fix terecht zijn ongeduld toont	40
VII	Waarin nog eens de nutteloosheid van een paspoort in politiezaken wordt bewezen	48
VIII	Waarin Passepartout misschien wel meer zegt dan raadzaam is	52
IX	Waarin de Rode Zee en de Indische Oceaan de plannen van Phileas Fogg gunstig gezind lijken	58
X	Waarin Passepartout maar al te blij is dat hij alleen zijn schoenen verliest	67
XI	Waarin Phileas Fogg voor een ongelooflijke prijs een rijdier koopt	75
XII	Waarin Phileas Fogg en zijn metgezellen zich in het oerwoud wagen, en het gevolg daarvan	87
XIII	Waarin Passepartout nog eens het bewijs levert dat het fortuin de dapperen helpt	97
XIV	Waarin Phileas Fogg door het prachtige dal van de Ganges trekt, zonder er aan te denken dit te bezichtigen	107
XV	Waarin de zak bankbiljetten weer duizenden ponden sterling lichter wordt	116

XVI	Waarin Fix net doet of hij niets weet van de zaken waarover men spreekt	125
XVII	Waarin verschillende zaken ter sprake komen tijdens de overtocht van Singapore naar Hongkong	133
XVIII	Waarin Fogg Passepartout en Fix elk hun eigen gang laat gaan	142
XIX	Waarin Passepartout teveel belang stelt in zijn meester, en wat daar het gevolg van is	148
XX	Waarin Fix rechtstreeks te maken krijgt met Phileas Fogg	158
XXI	Waarin de gezagvoerder van de Tankadère de premie van tweehonderd pond dreigt te verliezen	167
XXII	Waarin Passepartout merkt dat het verstandig is zelfs bij tegenvoeters wat geld op zak te hebben	179
XXIII	Waarin de neus van Passepartout aanmerkelijk langer wordt	188
XXIV	Waarin de tocht over de Stille Oceaan voltooid wordt	199
XXV	Waarin men een indruk van San Francisco krijgt, op een dag dat er een meeting is	206
XXVI	Waarin men de expresstrein van de Pacific-spoorweg neemt	216
XXVII	Waarin Passepartout met een snelheid van twintig mijl per uur de geschiedenis van de Mormonen hoort	225
XXVIII	Waarin Passepartout er niet in slaagt zijn medereizigers naar rede te laten luisteren	234
XXIX	Waarin wordt verteld wat er in een spoortrein in de Verenigde Staten kan gebeuren	246
XXX	Waarin Phileas Fogg zijn plicht doet	257
XXXI	Waarin inspecteur Fix het belang van Phileas Fogg heel serieus neemt	267

XXXII	Waarin Phileas Fogg de strijd tegen het noodlot begint	276
XXXIII	Waarin blijkt dat Phileas Fogg op de hoogte van de toestand is	281
XXXIV	Waarin Fix tot betere gedachten komt	294
XXXV	Waarin Passepartout zich het bevel van zijn meester niet twee maal laat geven	298
XXXVI	Waarin Phileas Fogg nog een premie op de koop toe geeft	306
XXXVII	Waarin duidelijk wordt dat Phileas Fogg niets heeft bereikt met zijn reis om de wereld, behalve zijn geluk	312

I

Waarin Phileas Fogg en Passepartout elkaar aannemen de een als meester, de ander als knecht

In het jaar 1872 woonde in het huis Saville Row nummer 7, Burlington Gardens – hetzelfde huis waar Sheridan in 1814 overleed – Phileas Fogg, een van de merkwaardigste en opvallendste leden van de Reformclub in Londen, hoewel hij deed wat hij kon om niet de aandacht te trekken.

Phileas Fogg was dus de opvolger van een van de grootste redenaars waar Engeland zich op beroemen mag, maar niemand wist meer van deze raadselachtige man dan dat hij heel beleefd was en een van de aantrekkelijkste heren om te zien in de aanzienlijke Engelse kringen.

Men zei dat hij op Byron leek – tenminste wat zijn hoofd betreft, want zijn voeten waren onberispelijk – maar dan een Byron met bakkebaarden en een snor, een bedaarde Byron die wel duizend jaar had kunnen leven zonder ouder te worden.

Phileas Fogg was ongetwijfeld Engelsman, maar hij hoefde geen Londenaar te zijn. Hij werd nooit bij de beurs of bij de bank gezien en ook niet in enig kantoor in de City. In de dokken en havens van Londen was nog nooit een schip binnengelopen waar Phileas Fogg de reder van was. Hij was geen lid van de een of andere commissie en zijn naam klonk nooit in gezelschap van advocaten. Ook niet in de Temple, niet in Lincoln's Inn, noch in Gray's Inn. Nooit had hij gepleit voor het Hof of het Hoogge-rechtshof en ook nooit voor de kerkelijke rechtbank. Hij was geen fabrikant, geen koopman, geen winkelier en ook geen landbouwer. Hij was geen lid van het Koninklijk Brits Instituut, niet van het Londen Instituut, hij was niet aangesloten bij de Ver-

eniging van Handwerkslieden, noch bij het Russell Instituut en ook niet bij het Genootschap voor Westerse Letterkunde. Zelfs niet bij de Vereniging van Rechtsgeleerden of de Maatschappij van Kunsten en Wetenschappen, waarvan Hare Majesteit de Koningin de beschermvrouwe is. Hij hoorde ten slotte ook niet bij de talloze verenigingen en kringen waar de Engelse hoofdstad zo rijk aan is, van de Maatschappij Armonica tot aan het Entomologisch Genootschap, dat voornamelijk opgericht was om schadelijke insecten te verdelgen.

Phileas Fogg was lid van de Reformclub en dat was alles.

Wie zich erover verbaast dat een zo geheimzinnig heer behoorde tot de leden van deze aanzienlijke club kan als antwoord horen dat hij aanbevolen was door de gebroeders Baring waar hij een open krediet had. Zo had hij een zekere kredietwaardigheid omdat zijn cheques altijd op zicht werden betaald en geboekt van zijn rekening waar hij altijd voldoende geld had staan.

Was Phileas Fogg dan rijk? Jazeker! Maar hoe hij zijn fortuin vergaard had konden zelfs de best ingelichte lieden niet zeggen en meneer Fogg zelf was wel de laatste aan wie men dat waagde te vragen. Hij was in elk geval geen verkwister, maar ook niet gierig, want overal waar geld werd gevraagd voor een nobel, een nuttig of een goed doel droeg hij in stilte en anoniem bij.

Alles bij elkaar was niemand zo zwijgzaam als deze heer. Hij sprak zo min mogelijk en leek wel even geheimzinnig als hij zwijgzaam was. Toch leefde hij niet afgezonderd, maar wat hij dagelijks deed was altijd hetzelfde, met een wiskundige voorstelbaarheid en daarom zocht de begerige verbeelding van de mensen er meer achter.

Had hij gereisd? Dat leek wel waarschijnlijk, want niemand kende zo goed als hij de wereldkaart. Er bestond geen plaats zo afgelegen of hij bleek er de bijzonderheden van te kennen. Soms maakte hij met enkele woorden, kortaf en duidelijk, een eind aan de vele geruchten die de ronde deden op de club over

verdwaalde of vermiste reizigers. Hij bracht de meest waarschijnlijke verklaring naar voren en dikwijls leek het wel of zijn woorden het gevolg waren van een visioen, want later bleken de feiten hem altijd gelijk te geven. Hij moest een man zijn die overal heen was gereisd, althans in gedachten.

Het was echter wel zeker dat deze Phileas Fogg sinds lange jaren zijn woonplaats Londen niet had verlaten. De mensen die de eer hadden hem wat beter te kennen getuigden dat ze hem nooit ergens anders gezien hadden dan op de kortste weg van zijn huis naar de club, een wandeling die hij dagelijks maakte. Zijn enige tijdverdrijf was het lezen van de kranten en een spelletje whist. Bij dit spel, dat in stilte gespeeld wordt en dus heel goed bij zijn karakter past, won hij dikwijls. Die winst verdween echter niet in zijn portefeuille, maar werd toegevoegd aan zijn grote budget voor liefdadige doelen. Fogg speelde kennelijk om het spel en niet om te winnen. Het spel was voor hem een gevecht, een strijd tegen moeilijkheden, maar dan een strijd zonder beweging, zonder verplaatsing en zonder uitputting en dat paste allemaal bij zijn karakter.

Voorzover men wist had Phileas Fogg geen vrouw en geen kinderen – wat de beste kan overkomen – en ook geen vrienden of verwanten, maar dat is eigenlijk vreemder. Phileas Fogg woonde alleen in zijn huis aan Saville Row waar niemand in doordrong. Over zijn huiselijk leven was niets bekend. Een enkele huisknecht was voldoende om hem te dienen. Hij gebruikte zijn lunch en dineerde in zijn club op zeer nauwkeurige tijdstippen, in dezelfde zaal, aan hetzelfde tafeltje en nimmer nodigde hij zijn clubgenoten of een gast van buiten uit. Hij keerde alleen naar huis terug om te gaan slapen, klokslag middernacht en hij maakte nooit gebruik van de comfortabele slaapvertrekken die de Reformclub ter beschikking stelt aan zijn leden. Ieder etmaal bracht hij tien uren thuis door, hetzij om te slapen, hetzij om zijn uiterlijk te verzorgen. Als hij binnen liep deed hij dat onveran-

derlijk met afgemeten passen in de voorzaal met de parketvloer of in de ronde gang waarboven zich een koepel verhief die steunde op twintig ionische zuilen van rode natuursteen. Wanneer hij lunchte of dineerde was dat altijd met gerechten uit de keukens, de kelders, de visvijvers of de zuivelvoorraad van de club en altijd het beste wat er geboden werd. Het waren de bedienden van de club, deftig in het zwart gekleed en met vilten zolen onder hun schoenen, die hem bedienden met bijzonder serviesgoed op prachtig Saksisch tafellinnen. In de kristallen glazen van de club werd zijn sherry geschonken, zijn port en zijn wijn, vermengd met kaneel en andere kruiden en ten slotte hield ijs van de club – dat tegen hoge kosten van de meren in Amerika was aangevoerd – zijn dranken koel.

Als deze manier van leven zonderling is dan moeten we toch toegeven dat zonderlingheid zijn goede kanten heeft!

Het huis aan Saville Row was niet overdreven luxueus, maar wel heel comfortabel. De onveranderlijke gewoonten van de bewoner maakten bovendien dat er weinig werk in huis was. Maar Phileas Fogg eiste van zijn enige huisknecht wel grote stiptheid, zelfs een buitengewone nauwkeurigheid. Op die dag, het was 2 oktober, had Phileas Fogg zijn knecht James Foster ontslagen, omdat deze knaap zich schuldig had gemaakt aan het feit dat het scheerwater voor zijn meester een temperatuur had van tachtig graden Fahrenheit in plaats van de gewenste zesentachtig graden. Nu wachtte Fogg op een nieuwe knecht die zijn opwachting tussen elf uur en half twaalf zou komen maken.

Phileas Fogg zat stijf in zijn leunstoel, zijn benen recht naast elkaar zoals een soldaat tijdens een parade en zijn handen rustten op zijn knieën. Hij zat rechtop en keek met opgeheven hoofd naar de pendule, een ingewikkeld uurwerk dat de uren, de minuten, de seconden, de dagen en het jaar aangaf. Klokslag half twaalf zou Fogg volgens zijn dagelijkse gewoonte zijn huis verlaten om naar de Reformclub te gaan.

Op dat moment werd er aan de deur van de kleine salon geklopt.

James Foster, die zojuist ontslagen was verscheen in de deuropening.

‘De nieuwe huisknecht,’ zei hij.

Een jongeman van ongeveer dertig jaar kwam binnen en groette.

‘U bent Fransman en u heet John?’ vroeg Phileas Fogg hem.

‘Jean, als het u belieft, meneer,’ antwoordde de bezoeker. ‘Jean Passepartout, een bijnaam die ik te danken heb aan het feit dat ik me overal in schik. Ik mag zeggen dat ik eerlijk ben, meneer, maar ik moet wel zeggen dat ik al veel verschillende baantjes gehad heb. Ik ben reizend zanger geweest, oppasser in een circus, ik heb trapezewerk gedaan zoals Léotard, ik was koorddanser, net als Blondin en daarna ben ik gymnastiekleraar geworden om mijn talenten beter te kunnen gebruiken en ten slotte heb ik bij de brandweer van Parijs gewerkt. In mijn rapporten zijn de grootste branden te vinden. Maar het is al vijf jaar geleden dat ik Frankrijk verliet en omdat ik een rustiger bestaan wilde ben ik huisknecht in Engeland geworden. Nu ben ik zonder werk en omdat ik begrepen heb dat meneer Phileas Fogg de meest stipte en de minst veranderlijke man van het Verenigd Koninkrijk is kom ik bij u solliciteren in de hoop hier rustig te kunnen leven en die bijnaam Passepartout te kunnen vergeten.’

‘Ik vind Passepartout wel geschikt,’ antwoordde Fogg. ‘U bent me aanbevolen, en ik heb gunstige inlichtingen over u gekregen. U kent mijn voorwaarden?’

‘Jawel meneer.’

‘Mooi zo. Hoe laat heeft u het?’

‘Tweeëntwintig minuten over elf,’ antwoordde Passepartout toen hij zijn reusachtige horloge uit zijn diepe vestzak had gehaald.

‘U loopt achter,’ zei Fogg.

‘Vergeeft u mij, meneer, maar dat is onmogelijk.’

‘Uw horloge loopt enkele minuten achter, maar dat doet er niet toe. Het gaat erom dat het verschil bekend is. Dan bent u van dit moment af, elf uur en negenentwintig minuten ’s morgens op deze woensdag 2 oktober 1872, bij mij in dienst.’

Na deze woorden stond Phileas Fogg op, pakte met zijn linkerhand zijn hoed, zette die op met een werktuigelijk gebaar en verdween zonder nog een woord te zeggen. Passepartout hoorde de voordeur voor de eerste keer dichtslaan: zijn nieuwe meester ging uit. Even later ging de deur nog eens dicht: nu achter zijn voorganger James Forster, die op zijn beurt vertrok.

Passepartout bleef alleen achter in het huis aan Saville Row.

II

Waarin Passepartout er zeker van is dat hij zijn ideale betrekking gevonden heeft

‘Op mijn erewoord,’ zei Passepartout tegen zichzelf toen hij van de eerste verbazing bekomen was, ‘ik heb bij Madame Tussaud mannetjes gezien die levendiger leken dan mijn nieuwe meester!’

Die ‘mannetjes’ van Madame Tussaud zijn poppen van was waar veel mensen in Londen naar gaan kijken en ze lijken zo levensecht dat het er alleen aan ontbreekt dat ze beginnen te spreken.

In het korte gesprek dat hij zojuist met Phileas Fogg had gevoerd had Passepartout zijn nieuwe meester zorgvuldig bestudeerd. Hij was een man die veertig jaar oud kon zijn, met een nobel en knap uiterlijk, hij was lang van stuk, met een beginnend buikje dat hem niet misstond. Hij had blond haar en lichte bakkebaarden en op zijn gladde voorhoofd waren geen rimpels bij de slapen. Zijn gezicht was eerder bleek dan rossig en zijn tanden waren prachtig. Hij leek in hoge mate een gezicht te hebben dat gelaatkundigen ‘rust in beweging’ noemen, een eigenschap die iedereen die liever iets doet dan praat, lijkt te hebben. Kalm en flegmatisch, met een heldere oogopslag en onbeweeglijke wenkbrauwen was hij een voorbeeld van het type koelbloedige Engelsman dat veel voorkomt in het Verenigd Koninkrijk en waarvan Angelica Kaufmann het academische uiterlijk zo prachtig met penseel en verf heeft weergegeven. In zijn verschillende bezigheden gaf deze heer een indruk heel evenwichtig te zijn op alle gebieden, afgewogen en regelmatig als een uurwerk van Leroy of Earnshaw. En inderdaad was Phi-

leas Fogg de nauwkeurigheid in eigen persoon, wat duidelijk te zien was aan de stand van zijn handen en voeten, want evenals bij de dieren zijn deze organen bij de mens in staat gemoedsaandoeningen weer te geven.

Phileas Fogg was een van die wiskundig nauwkeurige mensen die nooit haast hebben en altijd op tijd zijn. Zulke mensen doen geen stap of beweging teveel. Hij verspilde nooit een voetstap omdat hij altijd de kortste weg nam. Hij verkwistte nooit een blik door naar het plafond te kijken. Hij stond zichzelf niet toe een overbodig gebaar te maken. Niemand zag hem ooit ontgaan of bezorgd. Hij was de minst gehaaste man ter wereld, maar hij kwam altijd op tijd aan. Nu zal men begrijpen waarom hij alleen leefde en om zo te zeggen buiten de wereld stond. Hij begreep dat het verkeer met mensen wrijving oplevert en wrijving betekent vertraging, daarom vermeed hij de omgang met ieder ander.

Wat Jean bijgenaamd Passepartout betreft, die was een echte Parijzenaar. Gedurende de vijf jaren dat hij in Engeland woonde en in Londen het beroep van huisknecht uitoefende had hij tevergeefs naar een meester gezocht waar hij zich aan kon hechten.

Passepartout was bepaald niet zo iemand als Frontin of Mascarillo, die met hun neus in de wind en een zelfverzekerde blik onbeschaamd om zich heen kijken. Nee, Passepartout was een vriendelijke jongeman, met een prettig gezicht. Zijn lippen staken wat vooruit, altijd gereed om iets te proeven. Hij had een rond gezicht zoals men dat graag op de schouders van een vriend ziet. Zijn ogen waren blauw, zijn gelaatskleur was levendig en zijn gestalte was tamelijk gezet want hij kon zijn eigen appelwangen zien. Zijn borstkas was breed, hij was lang en flink gespierd. Hij had een herculische kracht dankzij de lichaams oefeningen in zijn jonge jaren. Zijn bruine haar was wat verward. De beeldhouwers uit de Oudheid kenden wel achttien

manieren om het haar van Minerva te schikken, maar Passepartout kende maar een manier om zijn kapsel in orde te brengen: drie halen met een kam en hij was klaar.

De voorzichtigheid gebiedt te zeggen dat het openhartige karakter van deze knaap niet bepaald overeenkwam met dat van Phileas Fogg. Zou Passepartout wel zo'n grondige en nauwgezette knecht zijn als zijn meester verwachtte? Dat zou nog moeten blijken. Na een roerige en onstuimige jeugd wilde Jean nu een rustig bestaan. Omdat hij gehoord had hoe stelselmatig en koel de Engelsen waren was hij naar Engeland gekomen om zijn geluk te zoeken. Maar tot nog toe was het lot hem niet erg gunstig gezind. Hij had nergens wortel kunnen schieten. Hij had wel tien betrekkingen gehad en overal waren zijn meesters grillig en onberekenbaar, het waren avonturiers en reizigers en dat was Passepartout niet langer naar de zin. Zijn laatste meester, de jonge lord Longsberry, een lid van het parlement, werd dikwijls na de hele nacht doorgebracht te hebben in de oesterrestaurants van Haymarket thuisgebracht op de schouders van politieagenten. Omdat Passepartout voor alles zijn meester hoogachtte, waagde hij het daar enkele voorzichtige opmerkingen over te maken die niet zo goed vielen en het gevolg was dat hij vertrok. Toen hoorde hij dat Phileas Fogg een huisknecht zocht en hij verzamelde inlichtingen over deze heer. Een meester die zo regelmatig leefde, die altijd thuis sliep en nimmer op reis ging, en zelfs geen dag afwezig was, moest wel bij hem in de smaak vallen. Hij vroeg belet en werd aangenomen zoals we al weten.

Passepartout was nu alleen – het had juist half twaalf geslagen – in het huis aan Saville Row. Meteen begon hij zijn nieuwe omgeving te verkennen. Hij bekeek het huis van de kelders tot de zolder. Overal was het netjes en schoon en het huis beviel hem, want dankzij de sobere inrichting was het gemakkelijk om in te werken. Het deed hem denken aan een fraai slakken-

huis, maar dan wel een slakkenhuis dat verlicht en verwarmd werd met gas, want deze brandstof voorzag in de behoefte aan warmte en licht. Passepartout vond zonder moeite op de tweede verdieping de kamer die voor hem bestemd was. De kamer beviel hem. Elektrische schellen en spreekbuizen vormden de verbinding met de vertrekken op de begane grond en de eerste verdieping. Op de schoorsteenmantel stond een elektrische pendule die verbonden was met een dergelijk uurwerk in de slaapkamer van Phileas Fogg en de twee klokken liepen op de tweede gelijk.

‘Dat bevalt me! Dat bevalt me uitstekend!’ zei Passepartout voor zich uit.

In de kamer zag hij ook een lijstje dat op de klok lag en waarop zijn dagelijkse taak vermeld stond. Er stond precies op vermeld wat hij moest doen: van acht uur ’s morgens, het vastgestelde uur waarop Phileas Fogg opstond, tot aan half twaalf, het uur waarop hij het huis verliet om naar de Reformclub te gaan. Om acht uur drieëntwintig thee met geroosterd brood; warm water voor het scheren om zeven minuten over half tien, het haar kammen om tien over half tien, enzovoort. Vanaf half twaalf ’s morgens tot middernacht, het uur waarop de nauwgezette heer ging slapen, was alles opgetekend, geregeld en voorzien. Passepartout probeerde met plezier dit programma met al zijn voorschriften uit zijn hoofd te leren.

Wat de garderobe van zijn meester betreft, deze was keurig in orde en heel zorgvuldig opgeborgen. Iedere pantalon, ieder hemd of vest droeg een volgnummer dat ook voorkwam in een register waarin precies stond aangegeven op welke datum, afhankelijk van het seizoen, de kleren op hun beurt gedragen moesten worden. Er was net zo’n register voor de schoenen.

Kortom, dit huis aan Saville Row, dat een tempel van wanorde moest zijn geweest in de dagen van de beroemde maar losbandige Sheridan, was nu prettig ingericht. Er was geen

bibliotheek en er waren geen boeken, omdat dat zinloos was voor meneer Fogg; er stonden hem immers twee bibliotheken ter beschikking in de Reformclub, een gewijd aan de literatuur en een ander aan politieke en juridische boeken. In de slaapkamer stond een middelmatig grote brandkast, bestand tegen dieven en brand. Er waren in huis geen wapens te vinden, geen enkel hulpmiddel voor de jacht of de oorlog. Alles wees op zeer vredelievende gewoonten.

Nadat hij het hele huis zorgvuldig verkend had wreef Passpartout zich in de handen en zei telkens weer tegen zichzelf, terwijl zijn gezicht begon te stralen: 'Dat bevalt me! Precies een betrekking voor mij! We zullen het prima met elkaar kunnen vinden, meneer Fogg en ik. Een huiselijk en ordelijk man! Net een automaat! Nou, ik vind het niet erg om een automaat te dienen!'

III

Waarin zich een gesprek ontwikkelt dat Phileas Fogg veel kan kosten

Phileas Fogg had zijn huis aan Saville Row om half twaalf verlaten. Nadat hij zijn rechtersvoet 575 keer voor zijn linkersvoet had gezet en zijn linkersvoet 575 keer voor zijn rechtersvoet kwam hij bij de Reformclub, een groot gebouw dat aan Pall Mall stond en de bouwkosten ervan hadden niet minder dan drie miljoen bedragen.

Phileas Fogg begaf zich meteen naar de eetzaal met de negen vensters die uitzicht boden op een fraaie tuin met bomen die al in herfstkleuren waren. Daar ging hij aan zijn vaste tafel zitten, waar al voor hem gedekt was. Zijn lunch bestond uit een voorgerecht, gekookte vis met ‘reading sauce’ van de beste kwaliteit, biefstuk met champignons, gebak gevuld met rabarber en kruisbessen en een stukje chesterkaas en bij dit alles dronk hij enkele kopjes thee die speciaal in China geogst was voor de Reformclub.

Om dertien minuten voor één stond hij op en liep naar de grote zaal, een prachtig vertrek, versierd met schilderijen in rijke lijsten. Een bediende legde daar de onopengesneden *Times* neer op zijn plaats en Phileas Fogg sneed de krant met vaste hand open, wat erop wees dat hij dit werkje heel dikwijls gedaan had. Met deze krant lezen was Phileas Fogg bezig tot kwart over drie, en het lezen van de *Standard* – die gebracht werd – duurde tot het diner. Dit diner bestond uit dezelfde gerechten als de lunch, alleen was er ‘royal British sauce’ bijgevoegd. Om twintig minuten voor zes verscheen Fogg weer in de grote zaal en daar verdiepte hij zich in de *Morning Chronicle*.

Een half uur later kwamen verschillende andere leden van de Reformclub binnen en namen plaats bij de haard, waar een knappend vuurtje brandde. Zij waren de vaste medespelers van Phileas Fogg bij het whistspel en ze waren er even dol op: ingenieur Andrew Stuart, de bankiers John Sullivan en Samuel Fallentin, de brouwer Thomas Flanagan en Gauthier Ralph, een van de directeuren van de Engelse Bank, allemaal rijke en voornamelijk personen, zelfs in deze club, die onder zijn leden de aanzienlijkste industriële en financiële beroemdheden telde.

‘En Ralph,’ vroeg Thomas Flanagan, ‘hoe staat het met de diefstal?’

‘Ach,’ antwoordde Andrew Stuart, ‘de bank is haar geld kwijt.’

‘Ik geloof daarentegen dat wij de dief wel zullen krijgen,’ zei Gauthier Ralph, ‘er zijn heel gewiekste inspecteurs van politie naar Amerika en naar de voornaamste havens van Europa gestuurd, zodat het dat heerschappij moeite zal kosten te ontsnappen.’

‘Is het signalement van de dief bekend?’ vroeg Andrew Stuart.

‘Het is eigenlijk geen dief,’ antwoordde Gauthier Ralph ernstig.

‘Wat? Het is geen dief, iemand die vijfenvijftigduizend pond sterling aan bankbiljetten gestolen heeft?’

‘Nee,’ zei Ralph.

‘Is het dan soms een industrieel?’

‘De *Morning Chronicle* verzekert dat hij een echte heer is.’

Niemand anders dan Phileas Fogg sprak deze woorden en zijn hoofd stak even boven een stapel kranten voor hem uit. Tegelijkertijd begroette Phileas Fogg zijn medeclubleden die zijn groet beantwoordden.

Het voorval waarover men sprak en waarmee de verschillende dagbladen van het Verenigd Koninkrijk zo vol stonden was

drie dagen geleden, op 29 september, gebeurd.

Een pak bankbiljetten met een waarde van niet minder dan vijfenvijftigduizend pond sterling was weggenomen van het bureau van de hoofdboekhouder van de Bank van Engeland.

Wie zich erover verwonderde dat zo'n diefstal zo gemakkelijk kon plaatsvinden, kreeg van de onderdirecteur, Gauthier Ralph, eenvoudig als antwoord, dat de kassier juist op dat ogenblik bezig was een kwitantie van drie shilling en zes pence te registreren en dat men niet op alles tegelijk kan letten. Het is goed hier te vermelden – wat de zaak duidelijker maakt – dat deze prachtige instelling, de Bank van Engeland, zich zeer veel aan de waardigheid van het publiek gelegen laat liggen. Geen bewakers en nergens traliewerk! Het goud, het zilver en de bankbiljetten liggen open en bloot, om zo te zeggen klaar voor de eerste de beste. Men kan toch de eerlijkheid van elke bezoeker niet wantrouwen?

Een groot kenner van de Engelse zeden vertelt daar zelfs het volgende over. Hij was een keer nieuwsgierig om van nabij een staaf goud te zien, die zeven of acht pond woog en op het tafeltje van de kassier lag, in de zaal waar hij toen was. Hij nam deze staaf op, bekeek die, gaf hem aan zijn buurman, deze weer aan een ander, zodat het goud van hand tot hand ging, tot aan de donkere gang toe en pas na een half uur kwam de staaf terug zonder dat de kassier zelfs maar even had opgekeken.

Maar op 29 september verliep alles heel anders. De stapel bankbiljetten kwam niet terug en toen de prachtige pendule op de 'drawing office' vijf uur sloeg en het kantoor gesloten werd, kon de Bank van Engeland niets anders doen dan een post van vijfenvijftigduizend pond op haar verliesrekening boeken.

Toen de diefstal eenmaal een feit was, werden agenten en de beste detectives naar de belangrijkste havens gezonden: naar Liverpool, Glasgow, Le Havre, Suez, Brindisi, New York, enzovoort, met de belofte dat als zij de dief met succes zouden opsporen, hun

een premie van tweeduizend pond zou worden uitbetaald en vijf procent van de som die werd teruggevonden. In afwachting van de inlichtingen, die zouden blijken uit het onderzoek dat onmiddellijk was ingesteld, hadden de inspecteurs de opdracht om heel nauwlettend alle reizigers die aankwamen of vertrokken te bekijken.

Maar er was reden, zoals de *Morning Chronicle* schreef, om te veronderstellen dat de man die de Bank bestolen had, geen deel uitmaakte van een van de dievenbenden in Engeland. Op die 29ste september had men een heer, die er fatsoenlijk en zelfs heel voornaam uitzag, in de zaal waar de uitbetalingen werden gedaan gezien en daar was de diefstal gepleegd. Door het meteen ingestelde onderzoek had men vrij nauwkeurig het signalement van die heer kunnen maken en dat was direct naar alle detectives in heel Engeland gezonden.

Enkele optimisten – en onder hen was Gauthier Ralph – meenden op grond daarvan dat het vrij waarschijnlijk was dat de dief niet zou ontsnappen. Zoals men kan begrijpen, was deze gebeurtenis het onderwerp van alle gesprekken in Londen en in heel Engeland. Men twistte erover en men koos zelfs met enige hartstocht partij voor of tegen de kans dat de hoofdstedelijke politie succes zou hebben. Het was dus niet verbazend dat ook de leden van de Reformclub hetzelfde onderwerp aansneden, vooral omdat onder hen een van de onderdirecteuren van de Bank was.

De heer Ralph twijfelde niet aan de goede afloop van het onderzoek en hij meende dat de uitgelofde premie vooral moest dienen om de ijver en de speurzin van de politie aan te wakkeren. Maar zijn collega Andrew Stuart was het lang niet met zijn opvatting eens. De strijd werd dan ook voortgezet tussen de heren Stuart, Flanagan, Fallentin en Fogg aan de whisttafel. Tijdens het spel spraken de spelers niet, maar tussen de robbers werd het afgebroken gesprek steeds weer opgevat.

‘Ik houd vol,’ zei Andrew Stuart, ‘dat de kansen beter voor de dief zijn, want hij moet een handig man zijn.’

‘Welnee!’ antwoordde Ralph, ‘er is geen enkel land waar hij zich kan verschuilen.’

‘Nu nog mooier!’

‘Waar zou hij naartoe moeten gaan?’

‘Ik weet het niet,’ antwoordde Andrew Stuart, ‘maar ik weet wel dat de wereld groot genoeg is.’

‘Dat was vroeger...’ zei Phileas Fogg halffluid, ‘u moet de kaarten delen, mijnheer,’ vervolgde hij en schoof de kaarten naar Thomas Flanagan.

Het gesprek werd tijdens het spel niet voortgezet. Maar al spoedig verbrak Andrew Stuart de stilte met de woorden:

‘Hoezo, vroeger? Is de wereld soms kleiner geworden?’

‘Ongetwijfeld,’ vervolgde Gauthier Ralph. ‘Ik ben het eens met Fogg: de wereld is kleiner geworden, omdat men nu tien maal sneller rond de wereld reist dan honderd jaar geleden. En dat zal in dit geval de opsporing zeer bespoedigen.’

‘Maar voor de dief is vluchten nu ook veel gemakkelijker geworden.’

‘U moet geven, mijnheer Stuart,’ zei Phileas Fogg.

Maar de ongelovige Stuart was nog niet overtuigd en nauwelijks was het spel uit of hij zei: ‘Ik moet toegeven, Ralph, dat u een heel aardige manier hebt om aan te tonen dat de wereld kleiner is geworden. Omdat men de wereld rond kan reizen in drie maanden...’

‘In slechts tachtig dagen,’ zei Phileas Fogg.

‘Inderdaad, heren,’ voegde John Sullivan eraan toe, ‘sinds het baanvak van Rothal naar Allahabad van de Great-Indian Peninsular-spoorweg is geopend, maakt de *Morning Chronicle* de volgende berekening:

Van Londen naar Suez over de Mont-Cénis
en Brindisi, spoorweg en mailboten 7 dagen
Van Suez naar Bombay, mailboot 13 dagen

Van Bombay naar Calcutta, spoorweg.	3 dagen
Van Calcutta naar Hongkong (China), mailboot. .	13 dagen
Van Hongkong naar Yokohama (Japan), mailboot. .	6 dagen
Van Yokohama naar San Francisco, mailboot	22 dagen
Van San Francisco naar New York, spoorweg	7 dagen
Van New York naar Londen, mailboot en	
spoorweg	9 dagen
Totaal	80 dagen

‘Jawel, tachtig dagen,’ zei Andrew Stuart, die door onoplettendheid een hoge kaart troefde, ‘maar daarbij is geen rekening gehouden met slecht weer, tegenwind, schipbreuk, ontsporingen, enzovoort.’

‘Alles is erbij inbegrepen,’ antwoordde Phileas Fogg, terwijl hij doorspeelde, want ditmaal was het gesprek het niet meer waard het spel te onderbreken.

‘Zelfs wanneer de Hindoes of de Indianen de rails weghalen,’ riep Andrew Stuart uit, ‘wanneer zij de trein tegenhouden, de wagons plunderen en de reizigers scalperen?’

‘Alles is erbij inbegrepen,’ herhaalde Phileas Fogg, hij legde zijn kaarten neer en voegde eraan toe: ‘Twee troefkaarten.’

Andrew Stuart was aan de beurt om te schudden, hij nam de kaarten op en zei: ‘Theoretisch heeft u gelijk, mijnheer Fogg, maar in de praktijk...’

‘In de praktijk ook, mijnheer Stuart.’

‘Ik zou het u graag eens zien doen.’

‘Dat hangt van u af. Laten we samen vertrekken.’

‘De hemel beware me!’ riep Stuart uit; ‘maar ik wil wel wedden om vierduizend pond sterling, dat zo’n reis op dergelijke voorwaarden onmogelijk is.’

‘Integendeel, dat is zeer wel mogelijk,’ antwoordde Fogg.

‘Nu, probeer het dan!’

‘De reis om de wereld in tachtig dagen?’

‘Ja.’

‘Ik wil wel.’

‘Wanneer?’

‘Nu meteen.’

‘Dat is krankzinnig!’ riep Andrew Stuart uit, die zich ongerust begon te maken over de hardnekkigheid van zijn medespeler.

‘Hou toch op! Laten we liever verder spelen.’

‘Deel dan nog eens,’ zei Phileas Fogg, ‘want u heeft verkeerd gegeven.’

Andrew Stuart nam de kaarten met bevende hand op, maar hij legde ze plotseling weer op tafel en zei: ‘Welnu, goed, mijnheer Fogg, ik wed om vierduizend pond...’

‘Beste Stuart,’ zei Fallentin, ‘bedaar toch. Het is geen ernst!’

‘Als ik zeg: ik wed,’ zei Andrew Stuart, ‘dan meen ik het altijd.’

‘Goed,’ zei Fogg. En hij wendde zich tot zijn collega’s en vervolgde: ‘Ik heb twintigduizend pond bij de gebroeders Baring staan. Die heb ik er graag voor over...’

‘Twintigduizend pond!’ riep John Sullivan uit. ‘Twintigduizend pond, die u door een onvoorzien oponthoud kunt verliezen!’

‘Onvoorziene dingen bestaan niet,’ antwoordde Fogg kalm.

‘Maar mijnheer Fogg, die tijd van tachtig dagen is het minimum dat ervoor berekend is.’

‘Een goed besteed minimum is voor alles voldoende.’

‘Maar om het niet te overschrijden moet men met wiskundige juistheid van de trein op de mailboot en van de mailboot op de trein springen.’

‘Ik zal wiskundig overspringen.’

‘U maakt een grapje!’

‘Een goed Engelsman schertst nooit, wanneer het om een zo gewichtige zaak als een weddenschap gaat,’ antwoordde Phileas

Fogg. ‘Ik wed tegen ieder die maar wil twintigduizend pond dat ik rond de wereld zal reizen in tachtig dagen, dat is 1920 uur of 15.200 minuten. Neemt u het aan?’

‘Wij nemen het aan,’ antwoordden de heren Stuart, Fallentin, Sullivan, Flanagan en Ralph, na het met elkaar eens te zijn geworden.

‘Goed,’ zei Fogg. ‘De trein naar Dover vertrekt om kwart voor negen. Die zal ik nemen.’

‘Vanavond nog?’ vroeg Stuart.

‘Deze avond,’ antwoordde Fogg. ‘Dus,’ ging hij voort en keek in zijn zakagenda, ‘het is vandaag woensdag 2 oktober, ik moet terug zijn in Londen, in deze zaal van de Reformclub, op zaterdag 21 december, kwart voor negen, en als ik er niet ben, zullen de twintigduizend pond, bij de gebroeders Baring gedeponeerd, van u zijn. Hier is een cheque voor die som.’

Er werd een akte van de weddenschap opgemaakt en onmiddellijk door de zes deelnemers ondertekend. Phileas Fogg was onder dit alles ijskoud gebleven. Hij had de weddenschap beslist niet gesloten om te winnen, en hij had alleen die twintigduizend pond – de helft van zijn vermogen – ingezet omdat hij besepte dat hij de andere helft zou moeten uitgeven, om dit moeilijke, om niet te zeggen onuitvoerbare plan tot een goed einde te brengen.

Wat zijn tegenspelers betreft, die waren heel wat meer onder de indruk. Niet zozeer om de waarde van de inzet, als wel omdat zij zich wat bezwaard voelden om te wedden tegen zulke moeilijke voorwaarden.

De klok sloeg zeven uur. De andere leden van de club stelden Fogg voor het spel te staken, zodat hij zich kon voorbereiden op de reis.

‘Ik ben altijd klaar,’ antwoordde de onverstoorbare Fogg en hij deelde de kaarten.

‘Ik speel ruiten,’ zei hij. ‘U bent, mijnheer Stuart.’